Combaterea și prevenirea-bullyingului în școală

„Violenţa este una dintre expresiile suferinţei interioare”

Prof. Popescu Cristian

Școala Gimnazială Săceni, Teleorman

În ultimii ani fenomenul bullyingului a crescut considerabil în instituțiile de învățământ și reprezintă o amenințare la adresa întregului demers educațional. Bullying-ul se poate manifesta atât la nivel fizic, cât și verbal, social sau cibernetic, iar școala este mediul propice pentru descărcarea de frustrări, pentru că aici copilul își poate manifesta lupta pentru putere. În școală, copilul caută un individ mai slab decât el și încearcă să-l domine și prin intermediul lui să scape de problemele sale (lovește, scoate în evidență defectele fizice, jignește și pune diverse porecle).

Bullyingul se poate manifesta într-o multitudine de tipuri:

1. Fizic direct, care include, dar nu se limitează la: agresiune fizică, lovire, scuipat, palme, împingere, rănire, împiedicare, înjunghiere, zdrobire, distrugerea sau aruncarea obiectelor personale, furt, amenințare cu arme, atingere de natură sexuală;

2. Nonfizic/direct/verbal, care include, dar nu se limitează la: insultă, batjocură, ofensă, amenințări, țipete, sarcasm, jignire, tachinare, umilire, intimidare, porecle, calomnii, refuzul de a da curs unei cereri, transmitere de mesaje cu conținut homofob sau rasist;

3. Nonfizic/direct/nonverbal, care include, dar nu se limitează la: gesturi lascive, intimidare, umilire, arătarea limbii, ochii peste cap;

4. Nonfizic/indirect/verbal, care include, dar nu se limitează la: convingerea unei alte persoane să insulte pe cineva, diferențiere, insulte rasiale, răspândirea de zvonuri rele, manipularea relațiilor de prietenie;

5. Nonfizic/indirect/nonverbal, adesea ascuns, greu de identificat sau de recunoscut, realizat cu scopul de a distruge reputația socială a unei persoane; include, dar nu se

limitează la: înșelăciune cu scopul de a plasa victima într-o situație de umilire publică sau de a crea situații jenante, denigrare, intimidare, manipulare, mutarea sau ascunderea lucrurilor personale, excluderea deliberată dintr-un grup sau a unei activități, respingere, marginalizare socială, tratare cu tăcere, ostracism;

6. Cyberspațiul este, în zilele noastre, mediul în care se desfășoară socializarea, în special pentru copii, ceea ce face simțită prezența unei noi forme de bullying între elevi, cyberbullyingul, numit și „agresiune cibernetică", ascunsă sau deschisă, reprezentată de hărțuirea prin tehnologie digitală (telefon mobil, computer, laptop, tabletă), care include, dar nu se limitează la comportamente repetitive, intenționate și menite să dăuneze: site-uri web, bloguri, e-mailuri, bloguri, postări, mesaje, imagini, filme cu conținut abuziv/ofensator, excluderea deliberată a unui copil din spațiul online, eliminarea parolei din conturile personale (e-mail, social media etc.), publicarea de zvonuri despre o persoană, amenințări, remarci rău intenționate, declarații false cu privire la informațiile personale ale victimei. Cyberbullyingul generează intimidare virtuală, prin care o persoană este chinuită, hărțuită, umilită, plasată într-o situație neplăcută sau victimizată.

Problemele apărute în școala noastră (și sunt convins ca și în toate școlile) sunt și oglinda dezechilibrului din familie. Familiile în care există violență oferă un mediu optim pentru formarea agresorilor. Copiii își copiază părinții, bunicii, rudele apropiate. Copiii agresori au învăţat că a fi puternic înseamnă ca ceilalţi să se teamă de tine. Părinţii, de multe ori, îşi umilesc copiii şi îi constrâng prin forţă să facă anumite lucruri, considerând astfel că ei fac educație.

Prevenirea acestui fenomen este un proces la care trebuie să contribuie actorii principali ai educației, respectiv părinții, profesorii și persoanele calificate (consilierul școlar, medicul școlar etc.). Majoritatea metodelor de prevenție a bullying-ului au la bază angajamentul acestora în asigurarea condițiilor necesare creării unui mediu liniștit și prosper pentru dezvoltarea normală pe plan social și academic a copiilor.

METODE ȘI STRATEGII DE PREVENIRE A BULLYINGULUI

În ultimele decenii, în întreaga lume au fost puse la punct numeroase programe de prevenire și intervenție antibullying.

a) La nivel individual

Pentru a crea relații prietenoase și plăcute cu semenii, este important ca un adolescent să poată iniția comunicarea, să-și asculte interlocutorul, să știe să împărtășească cu ceilalți și să-și poată controla emoțiile negative.

– Dezvoltarea și implementarea unor programe individualizate de asistență în situații de bullying în rândul elevilor (autori sau victime), vizând: îndrumarea elevilor pentru a dobândi cunoștințe despre formarea de atitudini negative față de bullying, dezvoltarea toleranței, a responsabilității față de comportamentul lor și a consecințelor comportamentului inadecvat asupra celorlalți (colegi, profesori, părinți, prieteni etc.); prevenirea apariției stărilor afective negative (resentimente, suspiciune excesivă, iritabilitate, ostilitate, negativism);

– Implicarea elevilor care comit în mod repetat acte de violență fizică sau psihologică în programe de asistență derulate în parteneriat cu alte instituții de specialitate: Poliție, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC), Biserică, alte organizații specializate în programe pentru protecția și educarea copiilor și tinerilor;

b) La nivel de școală

„În toate societățile civilizate, școala este o instituție de protecție a copilului”. Este necesară asigurarea unui mediu școlar adecvat pentru derularea activităților didactice în condiții optime prin: evitarea supraaglomerării colectivelor de elevi, atât la nivelul școlii, cât și la nivelul claselor; serviciu de pază; aparatură de supraveghere și securitate funcțională, în vederea monitorizării audio-video în spațiile publice din perimetrul instituțiilor de învățământ.

Profesorul are un rol central în prevenirea bullyingului și este necesar ca acesta să aibă cunoștințele și experiența necesară pentru a susține încrederea în sine a elevilor, a-i ajuta să se cunoască între ei, a găsi puncte comune, a încuraja formarea de prietenii, a întări colectivul, a îmbunătăți climatul clasei, a forma și consolida abilitățile sociale ale elevilor, pentru a le dezvolta o atitudine tolerantă și pozitivă față de comunicarea socială acceptabilă și o atitudine negativă față de bullying.

Consilierii școlari, acolo unde există, au un rol relevant dar li se atribuie prea mulți elevi și prea puține ore de consiliere per elev, pentru a produce schimbări reale pozitive în climatul școlar. Obiectivele consilierii școlare sunt: „să desfășoare activități de consiliere, individual sau în grup, cu elevii și părinții acestora, pentru a sprijini adaptarea școlară a elevilor cu probleme, atât la școală, acasă sau în comunitate, cât și pentru a identifica resursele școlii și/sau ale comunității, necesare realizării obiectivele educaţiei şcolare". Extrem de eficientă în școală este medierea conflictelor, care creează un mediu pașnic, reduce tensiunile și ajută la identificarea problemelor înainte ca acestea să se transforme într-o sursă de bullying, prin încurajarea părților implicate în conflict să „se concentreze pe problemă mai degrabă decât să se vadă ca fiind dușmani", oferindu-le posibilitatea de a prezenta propria versiune a evenimentului și de a asculta povestea celeilalte părți, pentru a afla că există posibilitatea de a rezolva un conflict în mod constructiv, de a-și schimba comportamentul, dacă își dau seama cum îi influențează pe alții.

Relația pozitivă dintre părinți și copil, respectiv profesori și elevi, presupune construirea unui climat de încredere, asigurarea copilului că opinia sa este importantă, practicarea ascultării active, oferirea de sfaturi și sugestii pentru probleme copilului și reasigurarea că nu va fi criticat în timp ce acesta își exprimă problemele personale. profesorii îi pot încuraja pe copii să-și identifice interesele și activitățile preferate și să se implice în acestea. Activitățile extrașcolare, sportive, culturale sau de tip voluntariat îi permit copilului să construiască relații sociale cu persoane care au aceleași interese.

BIBLIOGRAFIE:

- Buda,M., Kőszeghy,A., Szirmai,E.,School Harassment – the unknown friend. The phenomenon is reflected in the research results in Educatio, Volume 3:373-386, 2008
- https://consiliulelevilor.ro/wp-content/uploads/2022/08/Raportul-privind-implementarea-Statutului-elevului-la-nivel-national-2020-2021.pdf
- Várnai,D., Zsíros,E., Németh,A., Broader context of bullying: from the aspect of several school level and social level variable in Social Science Journal, Volume 5(4):65-79, 2016; DOI:10.18392/METSZ/2016/4/4